

Musicals en temps de crisi

'Aloma' també canta

B.G.

A Catalunya, la tradició del teatre musical autòcton està molt lligada a la trajectòria de Dagoll Dagom, capitanejada per Joan Lluís Bozzo, Anna Rosa Cisquella i Miquel Periel. Títols com ara *Mar i cel*, *Flor de nit*, *Antaviana*, *El Mikado* o *Els pirates* formen part de l'imaginari col·lectiu de bona part dels catalans aficionats al teatre. La companyia catalana creada fa 34 anys, en què ha fet 22 espectacles, ha apostat principalment per la creació original, i no per la importació d'obres procedents d'altres països. "En tot cas, si hem agafat algun musical que ja existia n'hem fet una recreació molt especial", reflexiona Cisquella, qui recorda la contribució del grup en la formació d'artistes per a musicals. "Quan nosaltres vam co-

mençar, posàvem professors de cant i de ball als actors.

Ser original comporta riscos: aventurar-se a estrenar muntatges nous significa, òbviament, no haver testat abans amb els rep el públic, ni comptar amb els grans mitjans i la maquinària publicitària de les superproduccions. Des de Dagoll Dagom els han assumit sabent que, en qualsevol cas, és més gratificant des del punt de vista creatiu, atès que gairebé sempre les importacions obliguen per contracte a una fidelitat extrema amb l'original. En un parell de setmanes arribarà als escenaris la seva última aventura. Es tracta d'*Aloma*, adaptació de la novel·la de Mercè Rodoreda, coproduïda amb el Teatre Nacional de Catalunya, on s'estrenarà el 23 d'octubre i es representarà fins al 4 de gener. Després realitzarà una gira per Catalunya i Espanya.

El precedent més clar de l'experiència és *Mar i cel*, versió musical de l'obra d'Àngel Guimerà, amb la qual (a més d'una carretada d'espectadors) van aconseguir la fita de ser la primera companyia catalana exportadora del gènere. L'espectacle, el gran èxit de la història de Dagoll Dagom, es va fer també a Alemanya amb una producció germana. L'*Aloma* musical compta amb guió de Lluís Arcarzo i música i lletres d'Alfonso Vilallonga. Julia Möller i Carme Sansa donaran veu, respectivament, a l'*Aloma* jove i a l'*Aloma* adulta en aquesta versió que, a més del text original, incorpora alguns poemes de Mercè Rodoreda, de la qual se celebra enguany el centenari del naixement. "És un espectacle molt intimista, que s'adreça a l'emoció. Espero que el públic ho sàpiga valorar", diu Cisquella.

Creu que ara el repte és que sigui "el propi teixit català" el que s'embarqui de manera decisiva en la producció. Focus no hi quedarà enrere. "A mig termini, tornarem a fer musicals, però des de l'autoria autòctona". En cas que es facin obres internacionals, serà a condició de disposar de marge creatiu, lluny de clònics i franquícies encotillades", afirma Martínez.

Anna Rosa Cisquella, una de les responsables de Dagoll Dagom gairebé des dels inicis d'aquesta veterana companyia consagrada al gènere, s'alinea més aviat en la filera dels pessimistes.

Atès el context actual, no creu que la convivència de musicals sigui bona. "Si la gent en va a veure un, possiblement no tindrà diners per anar a veure'n un altre". Per això creu important que el públic aprengui a distingir matisos i coloratures dintre del gran calaix de sastre en què s'acostumen a englobar tots els espectacles del gènere. "Igual que en teatre de text hi ha comèdia i hi ha drama, obres més lleugeres i d'altres que no ho són, s'ha d'aprendre a diferenciar". D'aquesta manera el públic podria valorar millor la diversitat. En qualsevol cas, creu que la cartellera està amenaçada "per una espasa de Dàmocles".

El temps dirà si arriba a fer miques les esplèndides xifres d'espectadors del curs passat. Amb el perill que, si les esmicola o les fereix sensiblement, n'hipotequi la continuïtat. Perquè, com reconeix Gómez, "on sí que ens pot afectar la crisi és a l'hora de trobar finançament. Però no podem caure en el pànic, sinó ser més creatius".

Imatges de quatre musicals que protagonitzen el nou impuls del gènere a la cartellera de Barcelona: *Mamma Mia!* (fotografia del centre); *Spamalot* (a l'esquerra); un assaig de *Fama* (dreta) i, a sota, els protagonistes de *Mortadelo y Filemón*.

C. MANUEL / EFE / MARCEL·LÍ SÀENZ

BEGOÑA BARRENA

Tot sembla indicar que a casa nostra el teatre musical està vivint el seu gran moment. De fet, segons el rànquing dels muntatges més vistos la temporada passada, els primers eren espectacles musicals —*Mamma Mia!* per damunt de tots— i *El llibertí*, el muntatge teatral de text amb més èxit, es va haver d'accontentar amb un discret cinquè lloc. Fenomen de masses les causes del qual no entrarem a analitzar, per bé que sospito que tenen a veure amb la lleugeresa —mal entesa— que s'associa al cant i al ball propis del gènere, la qüestió és que els musicals proliferen fins al punt que ara per ara qualsevol excusa o referent pot arribar a ser objecte d'adaptació musical. I així ens trobem amb musicals que, estrictament parlant, no ho són i un dels exemples més evidents és precisament *Mamma Mia!*, espectacle concebut a partir de les cançons més emblemàtiques de l'eurovisiu grup ABBA. Segons la tradició an-

glosaxona, encara que els orígens del gènere, com de tot, es troben en els clàssics greco-llatins, en un musical les cançons es componen en funció de la història que aquest explica i no a l'inrevés. Quan una emoció és tan intensa que no troba paraules per ser expressada, el personatge canta i quan ni tan sols cantant aconsegueix dir el que vol, aleshores es posa a ballar. Se suposa que els diàlegs, les cançons, la música i el ball, els quatre punts cardinals del musical clàssic, han de conviure de manera coherent i han de servir a un objectiu comú. Dissortadament, no sempre és així i ara mateix tenim en cartellera un altre exemple, aquest de producció local, de recopilació de cançons que formen, com les d'ABBA, part de la memòria col·lectiva i que són les que farceixen la trama de *Mortadelo y Filemón*, *The Musical*. Com per sortir pitant cap a Pernambuco, com diria el mateix Mortadelo. Això sí, amb tots els mitjans del món —tret que comparteixen les grans produccions— i en aquest

cas amb efectes en 3D inclosos.

A banda d'aquests dos productes que apel·len directament a la nostàlgia, com si el passat es pogués reviuir, la cartellera barcelonina ofereix un altre èxit, ara instal·lat al teatre Apolo després de girar per tota Espanya: *Fama*, *El musical*, una versió més que digna de l'adaptació escènica de la cèlebre pel·lícula d'Alan Parker. D'acord, també es pot entendre com un intent de reviuir el passat perquè del film ja fa gairebé trenta anys, però almenys la base és la que ha de ser, hi ha una trama que funciona —la de les aventures dels alumnes de la High School for the Performing Arts de Nova York— amb els seus girs i les seves dosis d'humor i d'amor, unes cançons estupendes que expressen el que han d'expressar i unes coreografies ben vistoses. Tal com està el panorama, no es pot demanar més.

Un altre espectacle que funciona tot i l'adaptació castellana i a la baixa de l'original és *Spamalot*. Versió dels Tricicle del musical de

l'Eric Idle, un dels Monty Python, que alhora es basa en la pel·lícula *Monty Python and The Holy Grail* (Los caballeros de la mesa cuadrada), l'espectacle compta amb escenes molt ben resoltes, uns intèrprets encertats i un espectacular cos de ball. I és que en un musical no hi poden faltar números coreogràfics, que és una de les pegues que té *Què, el nou musical*. De tots els muntatges comentats, aquest és el que té més mèrit, perquè és de nova creació i tant el llibret d'Àlex Mañas com les composicions musicals de Manu Guix han estat fets per a aquest espectacle que dirigeix Àngel Llàcer amb vocació de musical clàssic. La pena és que coixeja i, tot i els anys que li han dedicat, el resultat és tan pobre que per poder parlar amb el cap ben alt de musicals en llengua catalana em temo que haurem d'esperar a l'estrena d'*Aloma*, adaptació de la novel·la homònima de Rodoreda, i a la solvència contrastada en el gènere dels seus artífexs, els Dagoll-Dagom. Creuem els dits!

De Broadway a Pernambuco